2024/615

7.3.2024

KOMISJONI SOOVITUS (EL) 2024/615,

18. detsember 2023,

Ungari ajakohastatud lõimitud riikliku energia- ja kliimakava (2021–2030) projekti kohta ning Ungari meetmete kooskõla kohta liidu kliimaneutraalsuse eesmärgiga ja kliimamuutustega kohanemisel tehtavate edusammude tagamisega

(Ainult ungarikeelne tekst on autentne)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 292,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrust (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013, ([1]) eriti selle artikli 9 lõiget 2 ja artikli 14 lõiget 6,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrust (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999, ([2]) eriti selle artikli 7 lõiget 2,

ning arvestades järgmist:

Soovitused Ungari ajakohastatud lõimitud riikliku energia- ja kliimakava (2021–2030) projekti kohta

(1) Ungari esitas oma ajakohastatud lõimitud riikliku energia- ja kliimakava projekti 28. juunil 2023.

(2) Määruse (EL) 2018/1999 (edaspidi „juhtimismäärus“) artiklis 3 ja I lisas on esitatud elemendid, mis peavad sisalduma ajakohastatud lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades. 2022. aasta detsembris võttis komisjon vastu suunised liikmesriikidele ajakohastatud riiklike energia- ja kliimakavade projektide ja lõplike kavade koostamise protsessi ja ulatuse kohta ([3]). Suunistes on kindlaks määratud head tavad ning kirjeldatud hiljutiste poliitiliste, õiguslike ja geopoliitiliste muutuste mõju energia- ja kliimapoliitikale.

(3) Seoses kavaga „REPowerEU“ ([4]) ning 2022. ja 2023. aasta Euroopa poolaasta tsüklite raames on komisjon pööranud suurt tähelepanu liikmesriikide energia ja kliimaga seotud reformi- ja investeerimisvajadustele, et õiglase roheülemineku kiirendamisega tugevdada energiajulgeolekut ja suurendada taskukohasust. See kajastub 2022. ja 2023. aasta Ungari riigiaruannetes ([5]) ning nõukogu soovitustes Ungarile ([6]). Liikmesriigid peaksid uusimaid riigipõhiseid soovitusi oma lõplikes ajakohastatud lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades arvesse võtma.

([1]) ELT L 328, 21.12.2018, lk 1.
([2]) ELT L 243, 9.7.2021, lk 1.
([3]) Komisjoni teatis suuniste kohta liikmesriikidele 2021.–2030. aasta riiklike energia- ja kliimakavade ajakohastamiseks (ELT C 495, 29.12.2022, lk 24).
([4]) COM(2022) 230 final.
([5]) SWD(2022) 614 final, SWD(2023) 617 final.
([6]) COM(2022) 614 final, soovitus võtta vastu nõukogu soovitus; COM(2023) 617 final, soovitus võtta vastu nõukogu soovitus.

(4) Komisjoni soovitused jõupingutuste jagamise määruse ([7]) kohaste riiklike eesmärkide saavutamise kohta põhinevad tõenäosusel, et liikmesriigid järgivad 2030. aastaks seatud eesmärke, võttes arvesse jõupingutuste jagamise määruse kohaste paindlikkusmeetmete kasutamise eeskirju.

(5) Süsinikdioksiidi kogumist, kasutamist ja säilitamist käsitlevate komisjoni soovituste eesmärk on saada ülevaade asjaomase tehnoloogia kavandatavast kasutuselevõtust riigi tasandil, sealhulgas teavet aastani 2030 igal aastal kogutavate CO_2 koguste kohta, jaotatuna kogutava CO_2 allikate kaupa – kas see on pärit Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2003/87/EÜ ([8]) hõlmatud käitistest või muudest allikatest (nt biogeensetest allikatest või otse atmosfäärist) –, kavandatud CO_2 transporditaristu kohta ning võimalike riigisiseste CO_2 säilitamisvõimaluste ja CO_2 sisestusmahtude kohta, mis on kavandatud olema kättesaadavad 2030. aastal.

(6) Komisjoni soovitustes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/841 ([9]) (maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse määruse, edaspidi „LULUCFi määrus“) rakendamise tulemuslikkuse kohta käsitletakse seda, kuidas liikmesriik täidab ajavahemikul 2021–2025 (esimene ajavahemik) negatiivse saldo vältimise kohustust ja ajavahemikul 2026–2030 (teine ajavahemik) oma riiklikku eesmärki, võttes arvesse selles määruses sätestatud paindlikkusmeetmete kasutamise eeskirju. Komisjoni soovitustes võetakse arvesse ka seda, et esimesel ajavahemikul kantakse LULUCFi määruse kohaldamisala ülemäärased heitkogused automaatselt üle jõupingutuste jagamise määruse kohaldamisalasse.

(7) Selleks et kliimamuutustega kohanemine toetaks nõuetekohaselt energiaalaste eesmärkide ja kliimamuutuste leevendamise eesmärkide saavutamist, on oluline teha kindlaks võimalikud kliimamuutustega seotud ohud ning analüüsida kliimatundlikkust ja -riske, mis võivad mõjutada asjaomaseid piirkondi, elanikkonnarühmi ja sektoreid. Komisjoni soovitustes kliimamuutustega kohanemise kohta võetakse arvesse seda, mil määral on Ungari lõiminud oma ajakohastatud riiklikku energia- ja kliimakavasse kohanemiseesmärgid, milles on arvestatud kliimariskidega, mis võivad takistada Ungarit saavutamast energialiidu eesmärke ja sihte. Ilma konkreetsete kohanemist käsitlevate kavandatud ja rakendatud poliitikasuundade ja meetmeteta on ohus energialiidu mõõtmetega seotud eesmärkide saavutamine. Elektrikatkestuse ohu tõttu nõuab erilist tähelepanu veeressursside majandamine muutuvates kliimatingimustes, võttes arvesse, et üleujutused, kuumus ja põuad mõjutavad energia tootmist.

(8) Komisjoni soovitused taastuvenergiaeesmärkide kohta põhinevad määruse (EL) 2018/1999 II lisas esitatud valemil, mis tugineb objektiivsetele kriteeriumidele, ning peamistel poliitikasuundadel ja meetmetel, mida Ungari ajakohastatud riikliku energia- ja kliimakava projektis ei ole, kuid mida on vaja, et Ungari saaks õigeaegselt ja kulutõhusalt anda oma riikliku panuse liidu siduvasse eesmärki suurendada taastuvenergia osakaalu 2030. aastaks vähemalt 42,5 %ni koos ühise püüdlusega suurendada seda 45 %ni vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile (EL) 2018/2001, ([10]) milles käsitletakse taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise

([7]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/842, milles käsitletakse liikmesriikide kohustust vähendada kasvuhoonegaaside heidet aastatel 2021–2030, millega panustatakse kliimameetmetesse, et täita Pariisi kokkuleppega võetud kohustused, ning millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 (ELT L 156, 19.6.2018, lk 26), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. aprilli 2023. aasta määrusega (EL) 2023/857, millega muudetakse määrust (EL) 2018/842, milles käsitletakse liikmesriikide kohustust vähendada kasvuhoonegaaside heidet aastatel 2021–2030, millega panustatakse kliimameetmetesse, et täita Pariisi kokkuleppega võetud kohustused, ning määrust (EL) 2018/1999 (ELT L 111, 26.4.2023, lk 1).

([8]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).

([9]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/841, millega lisatakse maakasutusest, maakasutuse muutusest ja metsandusest tulenev kasvuhoonegaaside heide ja sellest tulenevate kasvuhoonegaaside sidumine 2030. aasta kliima- ja energiapoliitika raamistikku ning millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 ja otsust nr 529/2013/EL (ELT L 156, 19.6.2018, lk 1), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. aprilli 2023. aasta määrusega (EL) 2023/839, millega muudetakse määrust (EL) 2018/841 kohaldamisala, aruandlus- ja täitmisnõuete lihtsustamise ning liikmesriikidele 2030. aastaks eesmärkide kehtestamise osas, ning määrust (EL) 2018/1999 seire, aruandluse, edusammude jälgimise ja läbivaatamise parandamise osas (ELT L 107, 21.4.2023, lk 1).

([10]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. oktoobri 2023. aasta direktiiviga (EL) 2023/2413, millega muudetakse direktiivi (EL) 2018/2001, määrust (EL) 2018/1999 ja direktiivi 98/70/EÜ seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamisega ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv (EL) 2015/652 (ELT L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj).

edendamist. Komisjoni soovitused põhinevad ka Ungari panusel selle direktiivi artiklites 15a, 22a, 23, 24 ja 25 esitatud konkreetsete eesmärkide saavutamisse ning sellega seotud poliitikasuundadel ja meetmetel direktiivi kiireks ülevõtmiseks ja rakendamiseks. Soovitused kajastavad seda, kui oluline on töötada välja põhjalik pikaajaline kava taastuvenergia ja eelkõige tuuleenergia kasutuselevõtuks, et suurendada selle nähtavust Euroopa töötleva tööstuse ja võrguettevõtjate jaoks kooskõlas Euroopa tuuleenergia paketiga ([11]).

(9) Komisjoni soovitused riikliku energiatõhususpanuse kohta põhinevad energiatõhusust käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2023/1791 ([12]) artiklil 4, direktiivi I lisas esitatud valemil ning sellega seotud poliitikasuundadel ja meetmetel selle rakendamiseks.

(10) Komisjoni soovitustes pööratakse erilist tähelepanu eesmärkidele ja panustele ning nendega seotud poliitikasuundadele ja meetmetele kava „REPowerEU“ elluviimiseks, et kiiresti järk-järgult kaotada sõltuvus Venemaa fossiilkütustest. Soovitustes võetakse arvesse kogemusi, mis on saadud paketi „Säästame gaasi turvalise talve nimel“ ([13]) rakendamisel. Soovitused kajastavad vajadust muuta energiasüsteem vastupidavamaks, võttes arvesse kohustusi, mis tulenevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2019/941, ([14]) mis käsitleb ohuvalmidust elektrisektoris, ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2017/1938, ([15]) mis käsitleb gaasivarustuskindlust, ning kooskõlas komisjoni soovitusega energia salvestamise kohta ([16]).

(11) Komisjoni soovitustes võetakse arvesse vajadust kiirendada energia siseturu lõimimist, et tugevdada paindlikkuse rolli ning võimestada ja kaitsta tarbijaid. Komisjoni soovitustes võetakse arvesse ka seda, et on oluline hinnata energiaostuvõimetute leibkondade arvu kooskõlas määruse (EL) 2018/1999 artiklis 3 esitatud nõuetega ja komisjoni soovitusega (EL) 2023/2407 ([17]).

(12) Komisjoni soovitused kajastavad vajadust tagada piisavad investeeringud puhta energia alastesse teadusuuringutesse ja uuendustesse, et edendada nende arengut ja suurendada tootmisvõimsust, sealhulgas kehtestada asjakohased poliitikasuunad ja meetmed energiamahukate tööstusharude ja muude ettevõtete jaoks, ning vajadust täiendada kliimaneutraalse tööstuse jaoks töötajate oskusi, et toetada liidus tugevat, konkurentsivõimelist ja keskkonnasäästlikku majandust.

(13) Komisjoni soovitused tuginevad Pariisi kokkuleppe raames võetud kohustusele järk-järgult vähendada fossiilkütuste kasutamist ning fossiilkütuste toetuste järkjärgulise kaotamise tähtsusele.

(14) Investeerimisvajadusi käsitlevad komisjoni soovitused tulenevad komisjoni hinnangust selle kohta, kas ajakohastatud kava projektis on antud üldine ülevaade investeerimisvajadustest energialiidu kõigi mõõtmetega seotud eesmärkide ja panuste saavutamiseks, märgitud rahastamisallikad, tuues eraldi välja era- ja avaliku sektori allikad, kirjeldatud investeeringuid, mis on kooskõlas Ungari taaste- ja vastupidavuskavaga, Ungari õiglase ülemineku territoriaalse kavaga ning Euroopa poolaasta raames esitatud 2022.–2023. aasta riigipõhiste soovitustega, ning kas selles sisaldub kavandatud poliitikasuundade ja meetmete usaldusväärne makromajanduslik hinnang. Riiklik energia- ja kliimakava peaks tagama riigi poliitikasuundade ja meetmete läbipaistvuse ja prognoositavuse, et toetada investeerimiskindlust.

([11]) Teatis Euroopa tuuleenergia tegevuskava kohta (COM(2023) 669 final, 24.10.2023) ja teatis ELi merel toodetud taastuvenergia eesmärkide elluviimise kohta (COM(2023) 668 final).

([12]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/1791, mis käsitleb energiatõhusust ja millega muudetakse määrust (EL) 2023/955 (uuesti sõnastatud) (ELT L 231, 20.9.2023, lk 1).

([13]) Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Säästame gaasi turvalise talve nimel“ (COM(2022) 360 final).

([14]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/941, mis käsitleb ohuvalmidust elektrisektoris ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2005/89/EÜ (ELT L 158, 14.6.2019, lk 1).

([15]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1938, mis käsitleb gaasivarustuskindluse tagamise meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 994/2010 (ELT L 280, 28.10.2017, lk 1).

([16]) Komisjoni 14. märtsi 2023. aasta soovitus „Energia salvestamine – alusepanek vähese CO_2 heitega ja kindlale energiasüsteemile“, C/2023/1729 (ELT C 103, 20.3.2023, lk 1).

([17]) Komisjoni 20. oktoobri 2023. aasta soovitus (EL) 2023/2407 energiaostuvõimetuse kohta (ELT L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj).

(15) Komisjoni soovitused kajastavad seda, kui tähtis on pidada ulatuslikke piirkondlikke konsultatsioone ning tagada varajane ja kaasav konsulteerimine riikliku energia- ja kliimakava teemal, sealhulgas üldsuse tulemuslik osalemine koos piisava teabe ja sobiva ajakavaga, kooskõlas Århusi konventsiooniga ([18]).

(16) Õiglast üleminekut käsitlevad komisjoni soovitused kajastavad hinnangut selle kohta, kas Ungari kavas on piisavalt põhjalikult kindlaks tehtud kliimapöörde ja energiasüsteemi ümberkujundamise mõju ühiskonnale, tööhõivele ja oskustele, ning kas seal on visandatud asjakohased kaasnevad poliitikasuunad ja meetmed õiglase ülemineku edendamiseks, toetades samal ajal nii inimõiguste kui ka soolise võrdõiguslikkuse edendamist.

(17) Komisjon on lähtunud Ungarile soovituste andmisel Ungari esitatud ajakohastatud riikliku energia- ja kliimakava projektile antud hinnangust, ([19]) mis avaldatakse koos käesoleva soovitusega.

(18) Ungari peaks käesolevaid soovitusi oma 30. juuniks 2024 esitatava lõpliku ajakohastatud riikliku energia- ja kliimakava koostamisel nõuetekohaselt arvesse võtma.

Soovitused, mis käsitlevad kooskõla liidu kliimaneutraalsuse eesmärgiga ja kliimamuutustega kohanemisel tehtavate edusammude tagamisega

(19) Määruse (EL) 2021/1119 (Euroopa kliimamäärus) kohaselt peab komisjon hindama liikmesriikide meetmete kooskõla kliimaneutraalsuse eesmärgiga ja kliimamuutustega kohanemisel tehtavate edusammude tagamisega. Komisjon hindas Ungari meetmete kooskõla nende eesmärkidega ([20]). Allpool esitatud soovitused põhinevad sellel hinnangul. Ungari peaks neid soovitusi nõuetekohaselt arvesse võtma ja võtma nende suhtes järelmeetmeid kooskõlas Euroopa kliimamäärusega.

(20) Tõhus kohanemine vajalikus ulatuses ja kõigis mõjutatud sektorites eeldab selgete volitustega juhtimis- ja koordineerimisstruktuuri koos kõrgetasemelise poliitilise toetusega. Selleks struktuuriks võib olla ametkondadevaheline rakkerühm või komitee. Kohanemiseks tehtavaid jõupingutusi on vaja jälgida ja hinnata, et säilitada vastutus ja täiustada kohanemispoliitikat. Kohanemise rahastamiseks saab kasutada mitmesuguseid ELi rahastamisvahendeid. Riiklike kavade koostamisel asjaomaste ELi fondide raames peaksid liikmesriigid seadma esikohale kliimamuutustele vastupanu võimega seotud kaalutlused. Ükski kulutus ei tohiks kahjustada kohanemist, st suurendada toetusesaajate või teiste haavatavust.

(21) Kõige haavatavamad on need kogukonnad, keda kliimamuutused mõjutavad suurema tõenäosusega. Eri piirkondade ja sotsiaal-majanduslike rühmade erinev avatus kliimamõjule ja haavatavus selle suhtes süvendab juba olemasolevat ebavõrdsust ja haavatavust. Õiglase vastupanuvõime edendamine peaks aitama vähendada kliimariskidest tulenevat ebavõrdset koormust ja tagama võrdsuse kohanemisest saadava kasu jaotamisel. Süsteemne võime kohaneda kliimamuutustega on oluline selleks, et hoida ära või vähendada võimalikku kahju, kasutada ära võimalusi ja tulla toime tagajärgedega. Kliimamuutuste füüsiline mõju avaldub oodatust kiiremini. Kohanemisvõimet on vaja parandada kõigil valitsemistasanditel ning avalikus ja erasektoris ning selleks on vaja suuremat teadlikkust nõrkadest kohtadest ja riskidest. Kohalikul tasandil on oskusi, mis võivad mõjutada kliimamuutustele vastupanu võimet laiemalt. Väga oluline on riiklikust tasandist madalama tasandi kohanemispoliitika väljatöötamine ja rakendamine.

(22) Looduspõhised lahendused pakuvad tõhusaid ja kulutasuvaid kohanemis- ja leevendamisvõimalusi, kui nende kasutuselevõttu soodustatakse strateegiliste raamistike, poliitikameetmete ja rahastamisega. Neid lahendusi võib rakendada omaette või lõimida muudesse leevendamis- ja kohanemismeetmetesse koos tehnoloogilisemate või taristupõhiste lahendustega. Rakendamisel tuleb arvesse võtta ökosüsteemide keerukust ja kliimamuutuste prognoositavat mõju, kohalikku konteksti, seotud huve ja väärtusi ning sotsiaal-majanduslikke tingimusi,

([18]) Keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsioon, 25. juuni 1998 (Århusi konventsioon).

([19]) SWD(2023) 916 final.

([20]) ELi kliimameetmete 2023. aasta eduaruanne (COM(2023) 653 final) ja komisjoni talituste töödokument „Hinnang kliimamuutustega kohanemisel tehtud edusammudele üksikutes liikmesriikides vastavalt Euroopa kliimamäärusele“ (SWD(2023) 932 final).

SOOVITAB UNGARIL TEHA JÄRGMIST:

MÄÄRUSE (EL) 2018/1999 KOHASE AJAKOHASTATUD RIIKLIKU ENERGIA- JA KLIIMAKAVA PROJEKT

1. Täiendada teavet nende olemasolevate ja kavandatud poliitikasuundade ja meetmete kohta – eelkõige transpordisektoris ning muu kui CO_2 heite, sealhulgas metaani, N_2O ja fluoritud gaaside jaoks, mille allikateks on energiatootmine, tööstusprotsessid ja toodete kasutamine, põllumajandus ja jäätmekäitlus –, mis peaksid aitama saavutada jõupingutuste jagamise määruse kohast riiklikku kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärki. Kirjeldada selgelt nende poliitikasuundade ja meetmete, sealhulgas liidu rahastamisprogrammide (nt ühise põllumajanduspoliitika) meetmete ulatust, ajakava ja võimaluse korral eeldatavat mõju kasvuhoonegaaside heite vähendamisele.

2. Esitada CO_2 heite kogused (koos allikatega), mida oleks võimalik kuni 2030. aastani igal aastal koguda. Esitada CO_2 heite kogused, mida oleks võimalik kuni 2030. aastani biogeensetest allikatest koguda. Esitada üksikasjalik teave selle kohta, kuidas kogutud CO_2 transporditakse. Täpsustada 2030. aastaks kättesaadavad summaarsed CO_2 säilitamisvõimalused ja sisestusmahud.

3. Määrata kindlaks konkreetne trajektoor, mida mööda saavutada määruses (EL) 2018/841 määratletud riiklik LULUCFi eesmärk. Lisada täiendavad meetmed LULUCFi sektoris, sealjuures kirjeldada üksikasjalikult nende ajakava ja ulatust ning kvantifitseerida nende eeldatavat mõju, tagamaks et kasvuhoonegaaside sidumine selles sektoris on tegelikus kooskõlas 2030. aastaks seatud ELi netosidumise eesmärgiga −310 miljonit CO_2 ekvivalenttonni ja määruses (EL) 2018/841 määratletud riigipõhise sidumise eesmärgiga −934 000 CO_2 ekvivalenttonni. Anda selget teavet selle kohta, kuidas kasutatakse avaliku sektori vahendeid (nii liidu rahalisi vahendeid, sh ühise põllumajanduspoliitika vahendeid, kui ka riigiabi) ja erasektori vahendeid süsinikku siduva majandamise kavade kaudu järjepidevalt ja tulemuslikult selleks, et saavutada riiklik netosidumise eesmärk. Anda vastavalt määruse (EL) 2018/1999 V lisa 3. osale teavet selle kohta, milline on seire, aruandluse ja kontrolli jaoks kõrgemate määramistasandite/geograafiliselt täpsete andmestike kasutamisele ülemineku seis ja milliseid edusamme selle tagamiseks veel teha tuleb.

4. Esitada täiendav analüüs kliimatundlikkuse ja kliimariskide kohta, mis on seotud riiklike eesmärkide ja panuste saavutamisega ning poliitikasuundade ja meetmetega energialiidu eri mõõtmetes. Paremini kirjeldada ja kvantifitseerida seost energialiidu konkreetsete eesmärkide ja poliitikasuundadega, mida kliimamuutustega kohanemist käsitlevad poliitikasuunad ja meetmed peaksid toetama. Esitada piisavalt üksikasjalikult täiendavad kliimamuutustega kohanemist käsitlevad poliitikasuunad ja meetmed, mis aitavad Ungaril energialiidu raames riiklikke eesmärke saavutada ja panuseid anda.

5. Suurendada märkimisväärselt (vähemalt 34 %ni) taastuvate energiaallikate osakaalu eesmärki, millega antakse panus muudetud direktiivi (EL) 2018/2001 (mida on muudetud direktiiviga (EL) 2023/2413) artikli 3 lõikes 1 sätestatud liidu 2030. aasta siduvasse taastuvenergiaeesmärki vastavalt määruse (EL) 2018/1999 II lisas esitatud valemile. Lisada soovituslik trajektoor, mis ulatub määruse (EL) 2018/1999 artikli 4 punkti a alapunkti 2 kohaste 2025. ja 2027. aasta võrdlustasemeteni.

6. Esitada hinnangulised trajektoorid ja pikaajaline kava taastuvenergiatehnoloogia kasutuselevõtuks järgmise kümne aasta jooksul ning väljavaade kuni 2040. aastani. Lisada soovituslik uuendusliku taastuvenergiatehnoloogia kasutuselevõtu eesmärk 2030. aastaks. Lisada 2030. aasta soovituslik eesmärk hoone- ja tööstussektoris ning muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest valmistatud kütuste siduv miinimumtase 2030. aastaks tööstussektoris. Lisada soovituslik eesmärk, et saavutada muudetud direktiivi (EL) 2018/2001 IA lisas sätestatud lisaeesmärgid.

7. Jätkuvalt arendada üksikasjalikke ja kvantifitseeritud poliitikasuundi ja meetmeid viisil, mis võimaldab Ungaril õigeaegselt ja kulutõhusalt saavutada oma riiklik panus ELi siduvasse taastuvenergiaeesmärki, milleks on 2030 aastaks 42,5 %, mida püütakse ühiselt suurendada 45 %ni. Kirjeldada eelkõige, kuidas Ungari kavatseb kiirendada lubade andmist, ning nimetada taastuvenergiatehnoloogia, mille jaoks Ungari kavatseb määrata kindlaks taastuvenergia eelisarendusalad koos kiiremate ja lihtsamate menetlustega. Kirjeldada, kuidas Ungari kavatseb kiirendada taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu taastuvelektri ostulepingute abil. Kirjeldada, kuidas Ungari kavatseb kiirendada taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu ning fossiilkütuste kasutamise järkjärgulist lõpetamist kütte- ja jahutussektoris. Lisada võrreldavad meetmed, mille abil edendada vesiniku kasutamist tööstuses ja valmistada EL ette kauplemiseks taastuvallikatest toodetud vesinikuga.

8. Lisada prognoosid bioenergia nõudluse ja pakkumise kohta sektorite lõikes ning esitada andmed impordi jaoks ja energia tootmiseks kasutatava metsa biomassi allika kohta. Lisada hinnang energia tootmiseks kasutatava metsa biomassi riigisisese tarnimise kohta aastatel 2021–2030 kooskõlas muudetud direktiivi (EL) 2018/2001 artiklis 29 sätestatud rangemate säästlikkuse kriteeriumidega ning hinnang selle kohta, kuivõrd metsa biomassi kavandatud kasutamine energia tootmiseks on kooskõlas läbivaadatud LULUCFi määrusest tulenevate Ungari kohustustega, eelkõige aastateks 2026–2030, koos riiklike meetmete ja poliitikasuundadega, millega see kooskõla tagatakse. Lisada täiendavad meetmed biometaani kestliku tootmise edendamiseks, võttes arvesse Ungari kestliku biogaasi/biometaani tootmispotentsiaali ja tootmist, maagaasi tarbimise profiili, olemasolevat taristut ning kääritussaaduste ja biogeense CO_2 kasutamist.

9. Esitada võimaluste piires nende sammude eeldatav ajakava, mille tulemusena võetakse vastu seadusandlikud ja muud kui seadusandlikud poliitikasuunad ja meetmed, mille eesmärk on üle võtta ja rakendada muudetud direktiivi (EL) 2018/2001 sätted, eelkõige eelmistes punktides nimetatud meetmete jaoks.

10. Lisada energia lõpptarbimisel põhinev riiklik energiatõhususpanus liidu 2030. aasta siduva energia lõpptarbimise eesmärgi saavutamisse vastavalt direktiivi (EL) 2023/1791 artiklile 4 ja I lisale või korrigeeritud soovituslikule riiklikule panusele, mille komisjon esitab selle direktiivi artikli 4 lõike 5 alusel igale liikmesriigile 1. märtsiks 2024. Lisada primaarenergia tarbimisel põhinev riiklik energiatõhususpanus liidu soovitusliku primaarenergia tarbimise eesmärgi saavutamisse vastavalt direktiivi (EL) 2023/1791 artiklile 4 ja I lisale. Esitada sektorite kaupa kogus, mille võrra kõik avaliku sektori asutused peavad vähendama energiatarbimist. Lisada avaliku sektori asutuste omanduses olevate köetavate/jahutatavate hoonete aastas renoveeritav üldpõrandapind või vastav aastas saavutatav energiasääst. Esitada ajavahemikul 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030 saavutatav kumulatiivne energiasääst ning vajaduse korral selgitus selle kohta, kuidas määrati kindlaks iga-aastane energiasäästu määr ja arvutamise lähtestsenaarium.

11. Esitada täielikud poliitikasuunad ja meetmed riikliku energiatõhususpanuse saavutamiseks ning kirjeldada, kuidas rakendatakse energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet. Esitada energiasäästumeetmed, et tagada nõutav kumulatiivne lõppkasutuse energiasääst 2030. aastaks, ning meetmed energiaauditite ja energiajuhtimissüsteemide edendamiseks.

12. Lisada ajakohastatud eesmärgid, et 2050. aastaks tagada väga energiatõhus ja vähese CO_2 heitega riiklik hoonefond ning muuta olemasolevad hooned heitevabaks. Lisada vahe-eesmärgid 2030. ja 2040. aastaks ning nende võrdlus uusima pikaajalise renoveerimisstrateegiaga. Lisada rohkem teavet poliitikasuundade ja meetmete kohta, millega rakendatakse sidusat pikaajalist renoveerimisstrateegiat, eelkõige kirjeldada selgemalt ja hinnata kvantitatiivselt nende poliitikasuundade ja meetmete rahastamist, kulusid ning mõju energiasäästule ja heite vähendamisele. Võtta eesmärgiks põhjalik renoveerimine ning pöörata erilist tähelepanu halvimate tõhususnäitajatega hoonetele ning energiaostuvõimetutele ja haavatavatele tarbijatele.

13. Selgitada täpsemalt, kuidas Ungari kavatseb märkimisväärselt tugevdada energiajulgeoleku mõõdet, eelkõige mitmekesistades energiavarustust, mille jaoks vähendatakse muu hulgas Venemaa fossiilkütuste importi ja soodustatakse gaasinõudluse vähenemist. Lisada üksikasjalikud poliitikasuunad ja meetmed, et saavutada need eesmärgid 2030. aastaks. Tugevdada energiasüsteemi vastupanuvõimet, eelkõige määrates kindlaks selged eesmärgid ja meetmed energiavarustuse piirangute ja katkestuste jaoks, seades eesmärgi energiasalvestuse kasutuselevõtuks ning esitades poliitikasuunad ja meetmed kliimamuutustega kohanemise meetmete hädavajalikuks lõimimiseks energiasüsteemi. Määrata kindlaks asjakohased meetmed, millega tagada mitmekesistamine ning Ungari olemasolevate VVER 440 tüüpi reaktorite ja ehitatavate uute VVER 1200 tüüpi reaktorite pikaajaline varustamine tuumamaterjalide, tuumkütuse, varuosade ja teenustega ning tuumajäätmete pikaajaline käitlemine. Hinnata täpsemalt Ungari tulevase gaasitaristu vastavust CO_2 heite vähendamise eesmärkidele. Hinnata naftataristu (rafineerimistehaste, naftavarude) kohasust, võttes arvesse eeldatavat vajadust leida Venemaa nafta asemele muud allikad, samuti naftanõudluse eeldatavat vähenemist ja üleminekut vähem CO_2 heidet tekitavatele alternatiividele.

14. Esitada paindlikkusvajaduste hindamise alusel selged eesmärgid tarbimiskaja jaoks, et parandada energiasüsteemi paindlikkust, ning kirjeldada konkreetseid meetmeid, millega hõlbustada energiasüsteemi lõimimist vastavalt muudetud direktiivi (EL) 2018/2001 artiklile 20a. Arendada välja konkurentsivõimelisemad jaemüügiturud ja suurendada tarbijate mõjuvõimu jaemüügiturul.

15. Arendada edasi energiaostuvõimetuse vähendamiseks rakendatavat lähenemisviisi, sealhulgas lisada hinnang praegu mõjutatud leibkondade olukorra kohta ja konkreetne mõõdetav energiaostuvõimetuse vähendamise eesmärk, nagu on ette nähtud määruses (EL) 2018/1999, võttes arvesse soovitust (EL) 2023/2407. Määrata kindlaks ajakava konkreetsete poliitikasuundade ja meetmete jaoks, millega vähendada energiaostuvõimetust. Selgitada, kuidas kavatsetakse kasutada energiatõhususkohustuste süsteemi kohaseid energiatõhususe meetmeid, et leevendada energiaostuvõimetust, nagu nõutakse määruses (EL) 2018/1999.

16. Selgitada täpsemalt riigi teadusuuringute, innovatsiooni ja konkurentsivõime alaseid eesmärke puhta tehnoloogia kasutuselevõtuks ning määrata kindlaks trajektoor aastani 2030 ja aastani 2050, et toetada tööstuse CO_2 heite vähendamist ning edendada ettevõtete üleminekut nullneto- ja ringmajandusele. Esitada poliitikasuunad ja meetmed, millega edendatakse nullnetoheitega projektide, sealhulgas energiamahukate tööstusharude jaoks oluliste projektide väljatöötamist. Kirjeldada loamenetluste prognoositavat ja lihtsustatud õigusraamistikku ning seda, kuidas lihtsustatakse vajaduse korral juurdepääsu riiklikule rahastamisele. Esitada üksikasjalikud poliitikasuunad ja meetmed energiasüsteemi digiteerimiseks, puhta energia alaste oskuste arendamiseks ning avatud kaubanduse hõlbustamiseks, et tagada peamiste nullnetokomponentide ja -seadmete vastupidavad ja kestlikud tarneahelad.

17. Määrata kindlaks reformid ja meetmed, mille abil kaasata energia- ja kliimaeesmärkide saavutamiseks vajalikud erasektori investeeringud. Anda põhjalik ja järjekindel ülevaade avaliku ja erasektori investeeringute vajadusest nii kokkuvõtlikult kui ka sektorite kaupa. Täiendada kogu majandust hõlmavat ülevalt alla lähenemisviisi alt üles suunatud projektipõhise hindamisega. Esitada kogu investeerimisvajaduse jaotus koos lisateabega riiklike, piirkondlike ja liidu rahastamisallikate ning olemasolevate ja kavandatud poliitikasuundade ja meetmete rakendamiseks kaasatavate erasektori rahastamisallikate kohta. Kirjeldada lühidalt, mis liiki rahalise toetuse kavad on valitud avaliku sektori eelarvest rahastatavate poliitikasuundade ja meetmete rakendamiseks, ning segatüüpi rahastamisvahendite rakendamist, kasutades toetusi, laene, tehnilist abi ja avaliku sektori tagatisi, sealhulgas kirjeldada riiklike tugipankade rolli asjaomastes kavades ja/või seda, kuidas kaasatakse erasektori rahalisi vahendeid. Kaaluda rahastamisallikana heitkoguste kulutõhusat loovutamist teistele liikmesriikidele jõupingutuste jagamise määruse alusel. Esitada usaldusväärne hinnang kavandatud poliitikasuundade ja meetmete makromajandusliku mõju kohta.

18. Kirjeldada, kuidas ajakohastatud kavas sisalduvad poliitikasuunad ja meetmed on kooskõlas Ungari taaste- ja vastupidavuskavaga, sealhulgas REPowerEU peatükiga.

19. Selgitada, kuidas ja mis ajaks kavatseb Ungari kaotada järk-järgult fossiilkütuste toetused. Kirjeldada üksikasjalikult, kuidas Ungari kavatseb järk-järgult lõpetada tahkete fossiilkütuste kasutamise, sealhulgas selgitada sellega seotud kohustusi ja meetmeid.

20. Anda üksikasjalikku teavet kliimapöörde ja energiasüsteemi ümberkujundamise mõju kohta ühiskonnale, tööhõivele ja oskustele või mis tahes muu jaotusliku mõju kohta ning õiglase ülemineku toetamiseks kavandatud eesmärkide, poliitikasuundade ja meetmete kohta. Täpsustada toetuse vorm, algatuste mõju, sihtrühmad ja eraldatavad vahendid, võttes arvesse nõukogu soovitust õiglase kliimaneutraalsusele ülemineku tagamise kohta ([21]). Tagada, et kivisöe kasutamise järkjärgulise lõpetamise ajakavad õiglase ülemineku territoriaalsetes kavades ja lõplikus ajakohastatud riiklikus energia- ja kliimakavas on omavahel kooskõlas, pöörates erilist tähelepanu Mátra elektrijaamale ja pruunsöe kaevandamisele kahes sellega seotud karjääris (Visonta ja Bükkábrány). Lisada võimaluse korral veel elemente, et luua piisav analüütiline alus tulevase kliimameetmete sotsiaalkava koostamiseks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2023/955, ([22]) sealhulgas teave selle kohta, kuidas hinnata probleeme ja sotsiaalset mõju kõige vähem kaitstud elanikkonnarühmadele, mida põhjustab heitkogustega kauplemise süsteemi rakendamine hoone-, maanteetranspordi- ja muudes sektorites kütuse põletamise suhtes, ning kuidas teha kindlaks võimalikud toetusesaajad ja asjakohane poliitikaraamistik. Selgitada, kuidas riiklikus energia- ja kliimakavas kindlaks määratud poliitikaraamistik aitab kaasa Ungari kliimameetmete sotsiaalkava koostamisele ja kuidas tagatakse nende kahe kava vaheline kooskõla.

([21]) Nõukogu 16. juuni 2022. aasta soovitus õiglase kliimaneutraalsusele ülemineku tagamise kohta (ELT C 243, 27.6.2022, lk 35).

([22]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/955, millega luuakse kliimameetmete sotsiaalfond ja muudetakse määrust (EL) 2021/1060 (ELT L 130, 16.5.2023, lk 1).

21. Tagada kaasav üldsuse osalemine mõistliku ajavahemiku jooksul ning kohalike ametiasutuste ja kodanikuühiskonna ulatuslik osalemine kava koostamises. Anda selge ülevaade sellest, kuidas konsulteerimine võimaldab kõigil asjaomastel asutustel, kodanikel ja sidusrühmadel, sealhulgas sotsiaalpartneritel, osaleda nii kava projekti kui ka lõpliku ajakohastatud kava koostamises. Esitada kokkuvõte eri osalejate väljendatud seisukohtadest ja sellest, kuidas konsultatsioonide käigus väljendatud seisukohti on kavas arvesse võetud.

22. Elavdada piirkondlikku koostööd naaberliikmesriikidega ning Kesk- ja Kagu-Euroopa energiavõrkude ühendamise kõrgetasemelises töörühmas, sealhulgas elektrivõrkude omavahelise ühendatuse, taastuvate energiaallikate, energiatõhususe ja siseturuga seotud küsimustes, võttes arvesse ühiseid probleeme ja eesmärke. Kirjeldada, kuidas Ungari kavatseb luua 2025. aastaks raamistiku koostöö tegemiseks teiste liikmesriikidega kooskõlas direktiivi (EL) 2023/2413 artikliga 9. Jätkata jõupingutusi, et gaasivarustuskindluse jaoks allkirjastada nõutavad viis kahepoolset solidaarsuskokkulepet naaberriikidega (Austria, Horvaatia, Rumeenia, Slovakkia ja Sloveenia).

RIIKLIKE MEETMETE KOOSKÕLA KLIIMANEUTRAALSUSE EESMÄRGIGA JA KLIIMAMUUTUSTEGA KOHANEMISEL TEHTAVATE EDUSAMMUDE TAGAMISEGA VASTAVALT MÄÄRUSELE (EL) 2021/1119

1. Tugevdada juhtimis- ja koordineerimisstruktuuri, mis on võimeline toetama tõhusat kavandamist ja lahenduste kasutuselevõttu ning jõulist investeerimist kohanemiseks kõigis sektorites, rahvastikurühmades ja haldustasanditel, ning anda sellele struktuurile selged volitused. Tagada, et kliimamuutustega kohanemist käsitlevaid poliitikasuundi jälgitakse ja hinnatakse süsteemselt ja korrapäraselt ning et saadud tulemusi võetakse poliitika läbivaatamisel ja läbivaadatud poliitika rakendamisel arvesse. Seada kliimamuutustele vastupanu võimega seotud kaalutlused tähtsamale kohale liidu rahastamisprogrammidest, näiteks ühise põllumajanduspoliitika või ühtekuuluvuspoliitika raames või muudest asjaomastest ELi fondidest saadud toetuse kasutamisel. Liidu vahendeid tuleks kasutada viisil, millega parandatakse vastupanuvõimet kliimamuutustele, suurendamata haavatavust (st kohanemist oluliselt kahjustamata).

2. Kaasata Ungari kohanemispoliitika kavandamisse ja rakendamisse need sidusrühmad, kes on kliimamuutuste mõju suhtes eriti haavatavad. Parandada koordineerimist eri valitsemistasandite (riiklik/piirkondlik/kohalik) vahel, et ühtlustada planeerimisvahendeid ja toetada kooskõlastatud sekkumist süsteemse ümberkujundamise eesmärgil. Luua mehhanismid tagamaks, et töötatakse välja riiklikust tasandist madalama tasandi poliitikasuunad ning et need vaadatakse korrapäraselt läbi ja ajakohastatakse.

3. Edendada looduspõhiseid lahendusi ja ökosüsteemipõhiseid kohanemismeetmeid riiklikes strateegiates, poliitika-suundades ja kavades ning tagada investeeringud nende rakendamiseks.

Brüssel, 18. detsember 2023

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Kadri SIMSON